

Několik kroků k podpoře zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Poslanecká sněmovna ve dnech 20. a 22. 11. 2024 schválila několik změn v zaměstnávání zdravotně postižených osob.

O těchto připravovaných změnách jsme Vás částečně informovali již dne 27. 8. 2024.

Změny se v současnosti týkají následujících tří oblastí:

- 1) Zprostředkování zaměstnání úřadem práce
- 2) Změny v náhradním plnění a povinných odvodech do státního rozpočtu pro účely povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením
- 3) Zavedení integračního sociálního podniku

Zprostředkování zaměstnání

Úřady práce budou nově moci věnovat zvýšenou individuální péči nejen uchazečům o zaměstnání, ale všem osobám na trhu práce, kteří ji pro svůj zdravotní stav, věk, péči o dítě nebo z jiných vážných důvodů potřebují.

Zdravotně postiženým uchazečům na úřadu práce se bude vypracovávat **individuální akční plán nově vždy již po 3 měsících** (doposud 5 měsících) nepřetržitého vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. Součástí bude harmonogram dalšího postupu a opatření týkající se dalšího vzdělávání, zapojení se do různých projektů a programů apod. Úřady práce budou nově povinny každých 6 měsíců individuální akční plán vyhodnocovat.

Změny v náhradním plnění a povinných odvodech do státního rozpočtu pro účely povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Podle dosavadních právních předpisů musí zaměstnavatelé, kteří mají více než 25 zaměstnanců, splnit zákonem stanovený podíl zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Tuto povinnost mohou zaměstnavatelé splnit následujícími způsoby:

- přímým zaměstnáním těchto osob v pracovním poměru,
- náhradním plněním formou odběru výrobků nebo služeb od zdravotně postižených osob, nebo
- odvodem určité částky do státního rozpočtu.

Dosud byly všechny tyto možnosti považovány za rovnocenné, což v praxi vedlo k tomu, že zaměstnavatelé často volili náhradní plnění (odběr výrobků a služeb) nebo odvod do státního rozpočtu, namísto přímého zaměstnávání zdravotně postižených osob.

U náhradního plnění přitom často dochází k tzv. přefakturaci, kdy se přes zaměstnavatele uznané na chráněném trhu práce fakturuje zboží, na jehož dodání se tento zaměstnavatel ve skutečnosti žádným způsobem nepodílel.

Ministr práce a sociálních věcí, Marian Jurečka, proto navrhl snížit limit obchodovaného zboží v rámci náhradního plnění, a to z 28násobku na 14násobek průměrné mzdy za každého přepočteného zaměstnance se zdravotním postižením za předchozí kalendářní rok. Změna byla Poslaneckou sněmovnou schválena již k 1. 1. 2025. Cílem tohoto návrhu je vytvořit tlak na dodávání takových výrobků a služeb, **na jejichž realizaci se skutečně podílí osoby se zdravotním postižením**. Tato změna pomůže předcházet zmíněným přefakturacím a zároveň by měla vést ke zvýšení počtu skutečných dodavatelů náhradního plnění, zaměstnávajících zdravotně postižené, kde vláda stále spatřuje na trhu práce velké rezervy.

Zaměstnavatelé, kteří zaměstnávají osoby se zdravotním postižením, budou mít dále nově možnost snížit svůj odvod do státního rozpočtu. Toto snížení bude vypočítáno podle odstupňovaného koeficientu, který vychází z částky odpovídající průměrné mzdě v národním hospodářství.

Těmito kroky se zákonodárci snaží přimět ty zaměstnavatele, kteří se dosud zaměstnáváním těchto osob nezabývali, o této možnosti začít aktivně uvažovat. Zaměstnavatelé, kteří již nyní alespoň částečně plní povinnost zaměstnáváním osob se zdravotním postižením, budou oproti stávajícímu stavu zvýhodněni.

Integrační sociální podnik

Mezi dodavatele náhradního plnění budou nově patřit i tzv. integrační sociální podniky. Ty zaměstnávají alespoň 30 % osob se specifickými potřebami, mezi které patří nejen zdravotně postižení, ale i jiné osoby (např. osoby bez přístřeší, osoby po ukončení výkonu trestu, osoby vycházející z dětských domovů nebo pečovatelé/osoby v exekuci/senioři, kteří jsou dlouhodobě neúspěšně v evidenci úřadu práce). Integrační sociální podnik bude povinen všem těmto zaměstnancům poskytovat podporu odpovídající jejich specifickým potřebám, např. práci z domova, plán rozvoje sociálních dovedností, pomoc zastavit narůstání dluhů apod.

Integrační sociální podnik má dále povinnost zpracovat o každém svém zaměstnanci diagnostickou zprávu. V ní popíše stávající překážky (bariéry) v plnohodnotném výkonu práce zaměstnance a jeho sociální situaci a potenciál zaměstnance po vyřešení řešitelných problémů. **Zpracuje individuální plán, jak dané negativní faktory odbourávat a jakými prostředky problémy řešit.** Tento individuální plán jednou ročně vyhodnocuje.

Integrační sociální podniky obdrží nejen příspěvky za zaměstnané osoby se specifickými potřebami, ale i **motivační příspěvky za jejich úspěšnou pracovní integraci na standardní, nechráněný, trh práce.** Ministr práce a sociálních věcí v této souvislosti hovoří o „sociální trampolíně“, která by měla pomoci uvedené osoby, tj. včetně zdravotně postižených osob, dostat na otevřený trh práce.

Závěr

Cílem všech výše uvedených změn je větší integrace zdravotně postižených osob do pracovního života. Doufejme, že se tyto kroky podaří úspěšně zrealizovat. Veškeré uvedené novely nyní čekají na schválení Senátem.

Informace jsou aktuální k datu jejich zveřejnění tzn. 3.12. 2024

Úřad vlády České republiky

